

euro

33
34

www.tydenikeuro.cz

Ve spolupráci s
FT
FINANCIAL
TIMES

Inflace klesá

Výpočet inflace připomíná hru s čísly.
Meziměsíčně už zpomaluje, meziročně dál roste. Proč?

22. 8. 2022 CZ 59 Kč 5K 5,10 €
33
9 17 121213 12007

Budoucnost práce

Práce a její pojetí se v turbulenci celospolečenských změn mění. Jakou roli v našich životech hraje či by měla hrát?

Jiří Horecký
prezident Unie zaměstnavatelských svazů ČR

Pod pojmem práce si většinou vybavíme vztah s naším zaměstnavatelem, tedy povinnost vykonávat pracovní výkony podle našeho závazku, pracovní smlouvy. Někdo vnímá práci spíše jako zdroj obživy, směny toho nejdražšího, co máme, tedy našeho času (a znalostí a dovedností), za peníze. Někdo vnímá práci jako nutné zlo, zatímco pro druhého je smyslem a cílem jeho života. Co to ale vlastně je práce?

Paul Samuelson a William Nordhaus ve své slavné ekonomii uvádějí: „Práce je něčím víc než nějakým abstraktním výrobním faktorem. Pracující je člověk. Člověk toužící po dobrém místě s pěkným platem, za který by si koupil, co chce a potřebuje.“

S prací se člověk v historii lidstva setkal již mnohem dříve, při svém stvoření. Jedním z prvních údělů Adama bylo udržovat (rozuměj pracovat) zahradu v Edenu. Celý Starý zákon je pak svědectvím o tom, jak židovský národ pracoval v potu tváře, kromě sedmého dne odpočinku.

Apoštol Pavel pak ve svém listu Tesalonickým říká: „Kdo nechce pracovat, ať nejí! Ty, co vešlou zahálčivý život, pořádně nepracují (...), vybízíme, aby žili řádně a živili se vlastní prací.“

V díle Jana Amose Komenského můžeme najít část věnující se práci: „Ve stáří ať není hrůza nikdo, kdo nepracuje, kdo by nežil počestně sebe a svou rodinu, a to proto, aby se nikdo z nečinnosti neučil zločinnosti, aby se zlým příkladem nenakazili jiní, aby nebyla přiležitost k žabrotě ani k pletichám.“

Proč vlastně pracujeme

Primárním důvodem toho, proč pracujeme, je obživa. Směňujeme tedy svůj život prostřednictvím mírně jednotky času, své dovednosti, znalosti na trhu práce za peníze, díky kterým pak

uspokojujeme své potřeby. Přicházíme na trh práce a nabízíme svůj čas za určitou cenu. Zaměstnavatel si od nás vlastně kupuje náš čas, během kterého se za vazujeme pracovat pro něj, podle jeho pokynů a potřeb. Je to jedna z nejstarších a nejdéle trvajících směn – náš čas za peníze (dříve i za různé statky).

Práce má ale více přidáných hodnot, smyslů. Práci si nejen vyděláváme: peníze, ale budujeme nové hodnoty, vytváříme nové věci, opravujeme, uzdravujeme, vzděláváme, počujeme, vyrábíme a podobně. Posouváme celý svět, ale i sebe sama dále. A právě ta smysluplnost naší práce, ta tvůrčí radost, pocit úspěchu a našeho rozvoje patří mezi jedny z předních důvodů naší spokojenosti v různých zaměstnáních. Proto je také ergoterapie, tedy terapie prací, důležitá ve všech fázích našeho života (paktiče ji z důvodu fyzických a duševních omezení nebo nemoci potřebujeme).

Práce nás tedy nejen uspokojuje (nebo by měla), ale má i pozitivní vliv na naše zdraví. Pravidelný životní režim, fyzická práce, učení se, sociální kontakt a interakce s ostatními – to jsou všechno důležité determinanty fyzicky a duševně zdravého života.

Až do konce života

S prací je spjata jedna klíčová otázka: kdy s ní – ve smyslu zaměstnání – přestat. S trochou nadšavky se dá říci, že chcete-li žít dle a být na tom zdravotně dobře, pak nikdy. Samozřejmě to ne znamená, že by člověk pracoval na plný úvazek až do smrti. Znamená to ale pracovat podle svých fyzických a duševních schopností ještě dlouho po onom lidmi sledovaném termínu, kdy budou mít nárok na starobní důchod.

To, že nám práce ve vysokém věku přináší delší, zdravější a kvalitnější život, není jen nějaká domněnka či názor, ale fakt. Univerzita v Oregonu na toto téma provedla průzkum, jehož výsledky tuto skutečnost jen potvrzují. Práce po

65. roku věku vedla k delšímu životu, zatímco předčasný důchod byl jeden z rizikových faktorů předčasného úmrtí.

Stejně zjištění přinesl i výzkum profesorů Howarda Friedmana a Lesliho Martina z roku 2011, jenž se týkal dlouhověkosti a jehož výstup je jasný: tajemství delšího a zdravějšího života je nepřestat pracovat. O čemž je překvapivě třeba i český herec Petr Nárožný (84), který prohlásil: „Jediná brzda stáří, skutečná brzda stáří, je proslá práce. Ale práce jako povinnost, ne jako koníček.“

Nové pojetí práce

Dlouhá tradice a smysl práce, postavení zaměstnance a zaměstnavatele začínají být relativizovány, možná by někdo mohl říci modernizovány. Jednu z nových přístupů, který byl akcelerován zejména pandemií covidu-19, je home office, tedy práce z domova. A oba (extrémní) přístupy k ní jsou špatná. Nejsou správné či zakazovat či znemožňovat, protože někdo dává smysl a může vést k efektivnější práci. Nelze ji ale také glorifikovat jako jedinou nebo nejlepší možnost, na níž má zaměstnanec skoro nárok a jeho zaměstnavatel se musí tomuto nároku podrobit.

Práce z domova není univerzálním (lepší) řešením. Dává smysl v některých oborech, v některých typech práce, a co je velmi důležité, jen pro někoho. Zatímco u někoho může vést k lepší organizaci práce, k větší smysluplnosti, k lepšímu výkonu, u jiných lidí (se sklonem k prokrastinaci, s potřebou, aby na něj byl vyvíjen tlak, s potřebou určitého sociálního kontaktu, nebo u těch osob, jež bojují s rušivým domácím prostředím) může vést naopak ke značnému snížení jejich pracovní produktivity.

Elon Musk na začátku června vyzval své zaměstnance, aby se vrátili z home office zpět do kanceláří, nebo odešli (s logickým argumentem, že větší inováci nevzniká doma, ale v sociální interakci). Velmi překvapivá byla však reakce

německých odborových svazů, jež nepřímo vyzvaly, aby se zaměstnanci proti tomuto požadavku postavili. Že je v jejich aktivitě poúplň. Je však nutno dodat, že to není zaměstnanec ani odbory, kteří nesou podnikatelské riziko. Tím je zaměstnavatel, a on tedy logicky diktuje v souladu se zákoníkem práce podmínky výkonu práce.

Jiným návrhem, jehož se pilotně chopili některé zahraniční organizace, je takzvané neomezené volno jako univerzální recept pro šťastnější a spokojenější zaměstnance. A je to podobné jako v případě práce z domova - v některých oborech, profesích či firmách může tento koncept fungovat. Zejména tam, kde jsou zaměstnanci úkolováni výkonově, a to, jak jsou produktivní, záleží na nich. Není to však žádný univerzální nástroj, k němuž bychom se měli upínat jako k možnému budoucímu pokroku či cíli.

Další diskutované koncepty, které de facto snižují potřebu, nutnost práce, jsou návrhy na základní bezpodmínečný příjem. Nejde o nástroj sociální ochrany, o sociální dávku či pomoc, ale o měsíční částku, na niž by měl každý občan nárok bez ohledu na to, zda pracuje, či nikoli. Zastánci tohoto návrhu se domnívají, že by tento nástroj vyřešil řadu problémů. Dokonce zaznívá i argument, že

by to vedlo ke zvýšení zaměstnanosti nebo k tomu, že by lidé měli více volného času, a tím byli šťastnější a produktivnější. Pilotní projekty (například ve Finsku) tyto výhody/domněnky nepotvrdily.

Stát vše zaplatí

Otevírá to však ještě jeden pohled, který se ukázal také jako aktuální ve spojitosti s pandemií, a to je jakási představa obyvatel, že stát má peněz dost. Na všechno. Na kompenzace, zvyšování platů, zvyšování sociálních dávek nebo i na základní bezpodmínečný příjem. Že prostě zdroje existují a otázky, kdo to má z čeho zaplatit, nejsou relevantní a důležité.

Souvisí to i s rychlým nárůstem akcentace nárokového stylu uvažování současné společnosti, jak uvádí ve své knize *Inflace* exprezident Václav Klaus. Jde o výrazné přetřásání vztahy výkonu a nároku, zásluhy, odměny. Jeden ze základních principů ekonomie - omezenost/vzácnost zdrojů - nebyl překonán (jak někteří hlásají), ale stále platí.

Odráží to i požadavok českých odborových svazů na to, aby stát plně kompenzoval zvýšení cen v důsledku inflace, tedy navýšil platy o 15 procent. Bez diskuse o tom, zda roli státu je vykonávat kompenzační politiku (nikoli politiku sociální) a zda stát má k tomuto opatření disponibilní zdroje.

Představa plně digitálního světa, kde většinu práce převezmou roboti a umělá inteligence a kde se lidstvo bude oddávat pouze volnočasovým radovánkám, povede spíše k rozpadu společnosti než k neomezenému blahobytu.

Konec společnosti

Zatímco někdo může vnímat tlaky a návrhy na postupné snižování až úplnou eliminaci práce, tedy snižování našeho času, který trávíme placenou činností, jako úspěch moderní společnosti a náš největší cíl, já se domnívám, že půjde spíše o konec naší společnosti.

Představa plně digitálního světa, kde většinu práce převezmou roboti a umělá inteligence a kde se lidstvo bude oddávat pouze volnočasovým radovánkám, povede spíše k rozpadu společnosti než k neomezenému blahobytu (podle radikálního hádonismu). Jakousi blízkou paralelou nám mohou být důvody rozpadu Římské říše nebo zánik Sodomské říše. Dokazuje to ale i řada našich dosavadních poznatků, průzkumů a odborných textů na toto téma.

Moudrá slova Jana Amose Komenského na téma práce, jejího smyslu a smysluplnosti zatím nikdo podle mě nepřekonal: „Rovněž je pro lidstvo velmi důležité, aby se lidé stali příčinlivými, měli práci rádi. Práce je vskutku pravým lékem, ukázaný člověku pravým lékařem (Bohem). Příklady celých národů ukazují, že neřesti nekralují všude tam, kde kvete čestná práce. Zato úplný opak je vidět tam, kde se lidé oddávají nečinnosti a líně zahálce.“